

MALMÖ SIMSTADION

AV BO HULTÉN

Simidrotten som vi känner igen den idag vaskades fram under de första åren av 1900-talet. De första svenska mästerskapen i simning arrangerades 1899 – året efter att det första kallbadhuset på Ribbersborg uppförts. Efter en kraftig höststorm byggdes 1902 Ribban version 2.0 och 1904 bildades det som vi idag känner igen som Svenska simförbundet. Året efter detta – 1905 – arrangerades det första svenska mästerskapen i simning – på Ribban. Det är, med snabba penseldrag, något om årtalen runt sekelskiftet mellan 1800- och 1900-talen.

Redan 1891 hade en form av SM-tävlingar avverkats. Fast när de svenska mästerskaps-tävlingarna arrangerades året strax innan sekelskiftet satte svensk simning sitt första större avtryck i den idrottshistoriska boken. De första fem svenska mästerskapen i simning kom inte utanför de så kallade tullarna i den kungliga huvudstaden, och innan Malmö och då Ribbersborg skulle stå för arrangörskapet 1905 var man tvungen att ta en omväg till Göteborg och den provisoriska simarenan på Styrö innan SM-tävlingarna kunde "komma hem" – till Malmö 1905.

Efter att Svenska simförbundet hade bildats växte sig simningen stark i Sverige. Simförbundets ordförande Erik Bergvall var inte bara mannen bakom simningen i Sverige utan också den som byggde upp simningen på världs nivå. Under några år var han även ordförande i FINA – Internationella simförbundet.

I Malmö 1905 fanns han med som deltagare och under SM 1919 och 1944 fanns han naturligtvis också på plats. I mellantiden lade han ner massor med jobb på simningen och också annat. Några exempel på detta är OS i Stockholm 1912 och under många år som stadionchef i Stockholm.

Fram till de första SM-tävlingarna 1899 hade simklubbarna varit,

mer eller mindre lekstugor för de mer bemedlade i samhället. Simpromotioner, lagerkransar, punsch och annat var de ingredienser som man lade märke till när simning kom på tal.

Världens äldsta idrottsförening, Upsala Simsällskap, grundades 1796 och Malmö skulle få sin första idrottsförening 1869 när Malmö simsällskap kom till under en afton på Hotell Kramer. Naturligtvis skulle födelsen av denna idrottsförening företas i punschångor. Men under åren runt förra sekelskiftet hade det blivit ett paradigmskifte. Simningen bytte skepnad från överklassuppväxningsnöje till något som började likna idrott.

Likheten med dagens högkvalitativa simmästerskap är inte helt påtaglig men man kan skönja konturer till det som komma skulle. Simarenan Ribbersborg bestod av en snedställd "simbassäng" med en längd av 33 1/3 meter. Inte fullt ut enligt de gängse reglerna om att man skulle simma på 50-metersbanor. Men detta hade skiftat under årens lopp. Stockholms OS-bassäng i Djurgårdsbrunnsviken var till exempel 100 meter lång. Men 33-metersmåtten fanns på många ställen i landet och dåförtiden var regelverket inte lika rigoröst som i dagens simning. Nu måste en SM-bassäng vara mellan 50,00 m och 50,03 m för att vara godkänd. Varken mer eller mindre. Ribbans 33:a var mer flexibel – skulle man kunna säga. Beroende på väder och vind. Vattendjup och annat kunde naturligtvis också påverkas av naturens härjningar.

Men simningen, eller rättare sagt tävlingssimningen, var naturligtvis inte den enda idrott som hade sin plats på Ribban. Vattenpolo har starka traditioner i Malmö. Under Ribban-eran var det både simklubben Ran och Malmö Simsällskap som hade sporten på sitt program. I mer modern tid, efter Simhallsbadets

Start herrar 1500 meter final under Baltiska spelen 1914. Bassänglängden $33\frac{1}{3}$ meter var vanlig för internationella simtävlingar fram till olympiaden i Paris 1924, då 50-meters bana blev ny standard.

Landshövdingen Robert De la Gardie
öppnar dagens simtävlingar den 5 juli
1914. Malmö saltsjöbad fick byta namn
till Malmö Simstadion inför Baltiska
spelen. Provisoriska läktare byggdes på
takets till badhyttarna. Scouterna var
funktionärer under tävlingarna.

tillkomst 1956, fördelade man gracerna på så sätt att Malmö Simsällskap tog hand om simhoppet och Ran vattenpolon och detta har aldrig rubbats.

Simhoppet hade sin plats på Ribban. 10-metersavsatsen var inte bara ett avstamp för simhopp utan med sin placering på herrsidan var den också en populär plattform för betraktandet av damavdelningen. Manliga simhoppare rörde sig enligt traditionen i ultrarapid när man skulle upp och hoppa. Problemet med simhoppet var att man fick hålla efter vattendjupet. Det kunde snabbt förändras i den djuphåla där nedslagen skulle ske och utan denna dagliga koll kunde det bli en olycksdrabbad sport att utöva.

Ribersborg eller som det kom att heta under Baltiska spelen – Malmö Simstadion – har satt fyra rejäla avtryck som idrottsarena på ett mer nationellt plan. De svenska mästerskapen i simning 1905, 1919 och 1944 samt Baltiska spelen 1914.

Sett med dagens simglasögon var mästerskapen nådens år 1905 inte speciellt imponerande. Några undantag var herrarnas 100 m fritt och så naturligtvis simhopp och konstsim. Speciellt simhoppet imponerade på pressen. Man försnackade upp tävlingarna med att hoppen skedde från svindlande höjder på upp till 40 fot – drygt 11 meter – och att något liknande aldrig hade skådats på våra breddgrader.

Segraren på 100 m fritt hette Wilhelm Persson, från SKK (Stockholms Kappsimningsklubb). SKK dominerade svensk simning vid den här tiden. Mellan åren 1901 och 1914 vanns just herrarnas paradsträcka, 100 m fritt, av simmare från SKK. Wilhelm Persson vann på 1.16.8 – eller som det skrevs då eftersom man inte kunde mäta tiondelar – 1,16,4/5 minuter.

Persson hade tillsammans flera av sina kollegor, bland annat Hjalmar Johansson, precis kommit tillbaka efter en turné till England där tävlingen om kung Edvards pokal hade varit den stora begivenheten. Hjalmar Johansson hade vunnit pokalen 1904 och blivit världsberömd över hela England men 1905 fick han se sig besegrad av en engelsman som räddade hem pokalen igen.

Hjalmar Johansson var den tidens stora simstjärna och hans karriär inom idrotten blev långlivad. Johansson var verkligen en allroundidrottsman. SM-guld på 100 m fritt 1902, OS-final på 100 m fritt vid extraspelen i Aten 1906, där han också deltog i längdhopp. Men sina stora idrottsinsatser gjorde han vid OS 1908 när han vann guld i simhopp och 1912 i solskensolympiaden där han tog silver, också det i simhopp. Men på SM i Malmö 1905 vann han inte. Segraren i Malmö 1905 – Wilhelm Persson – fick också han en OS-karriär som simmare. Han deltog i London-OS 1908 och blev placerad på 200 m bröstsim.

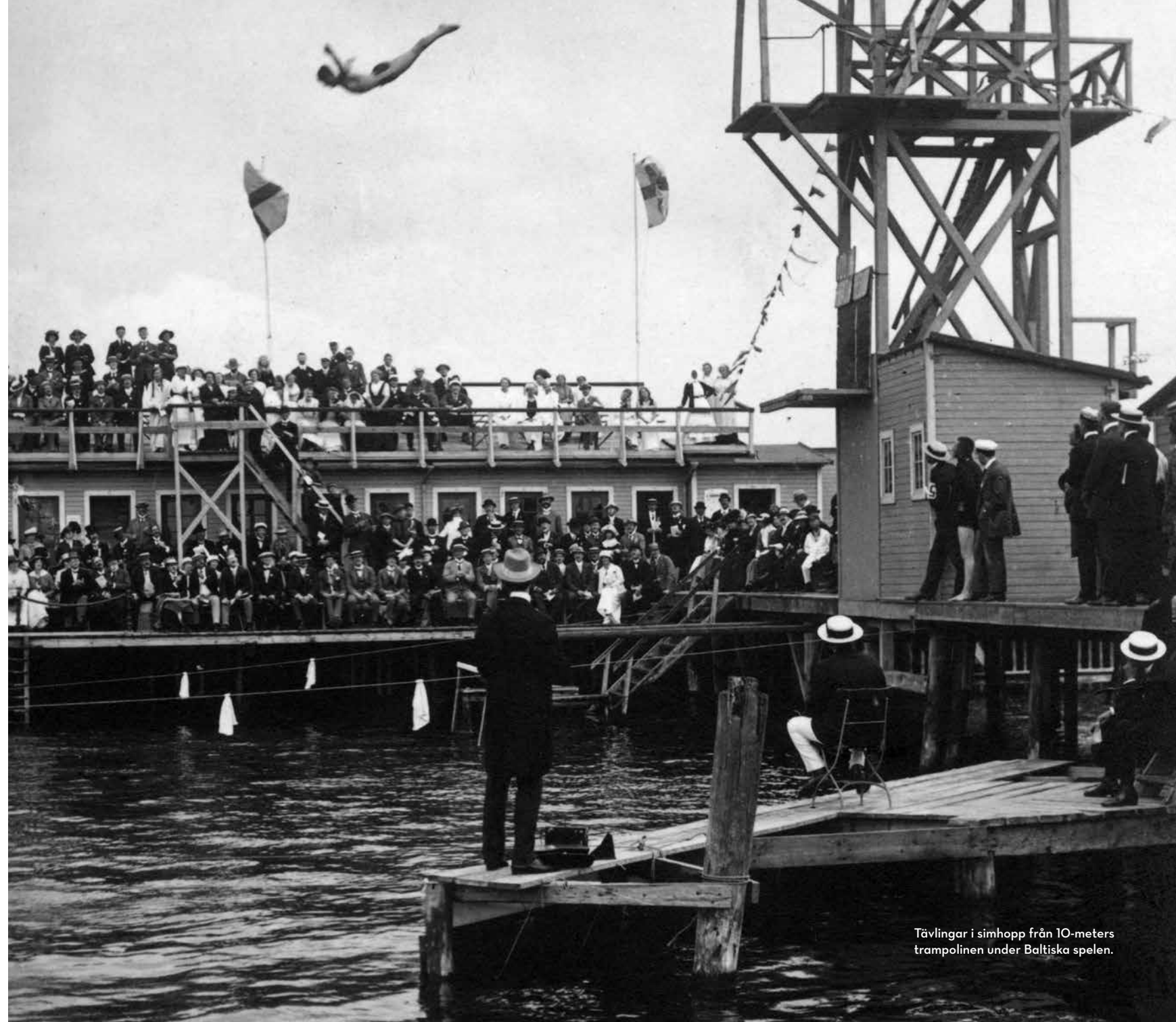
Under SM 1905 arrangerades också den första vattenpolo-matchen i Malmö. Under SM-året 1905 hade en ny förening – dedikerad att syssla med vattenpolo grundats under Malmö Simsällskap. Klubben kallades P-05 och genomförde som avslutning på SM en uppvisningsmatch i polo. Verksamheten i vattenpoloföreningen var under sommartid stor och de närmaste tio åren efter det första mästerskapet spelades det om Ribersborgspokalen och klubbar från andra sidan sundet men också från Göteborg var inblandade i toppstriden om pokalen. Baltiska spelen – tävlingen som marknadsfördes som "mästerskapet mellan två olympiska spel" – blev inte den stora tillställning och idrottsmanifestation som man hade hoppats. Tanken var att Spelens simavdelning skulle bli, med dåtidens mått mätt, ett stort arrangemang. Men av detta blev intet. Danska och tyska simmare kom aldrig till start och det enda utländska inslaget var ett engelskt pololag. Den svenska representationen var dock mycket stor och det var faktiskt två simmare från Malmö som drog till sig det största intresset.

Emy Machnow och den då okände Albert Rothstein var de två som utmärkte sig mest. Machnow med ett svenskt rekord på 100 m fritt för damer och Rothstein med svenskt rekord på 100 m ryggsim.

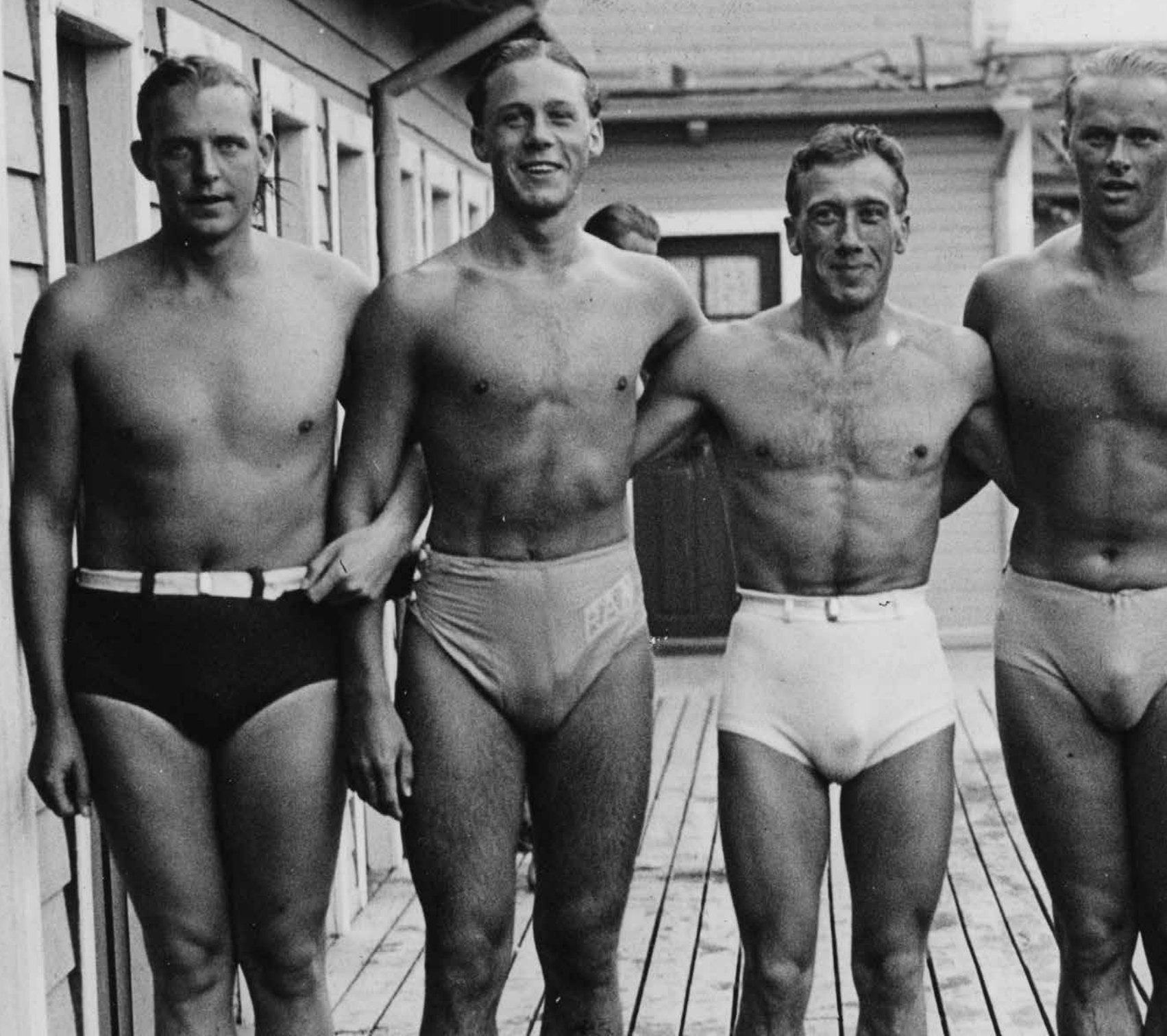
Sett ur Ribersborgs synvinkel blev arrangemanget trots allt en milstolpe. Landshövdingen och kronprinsparet förgyllde

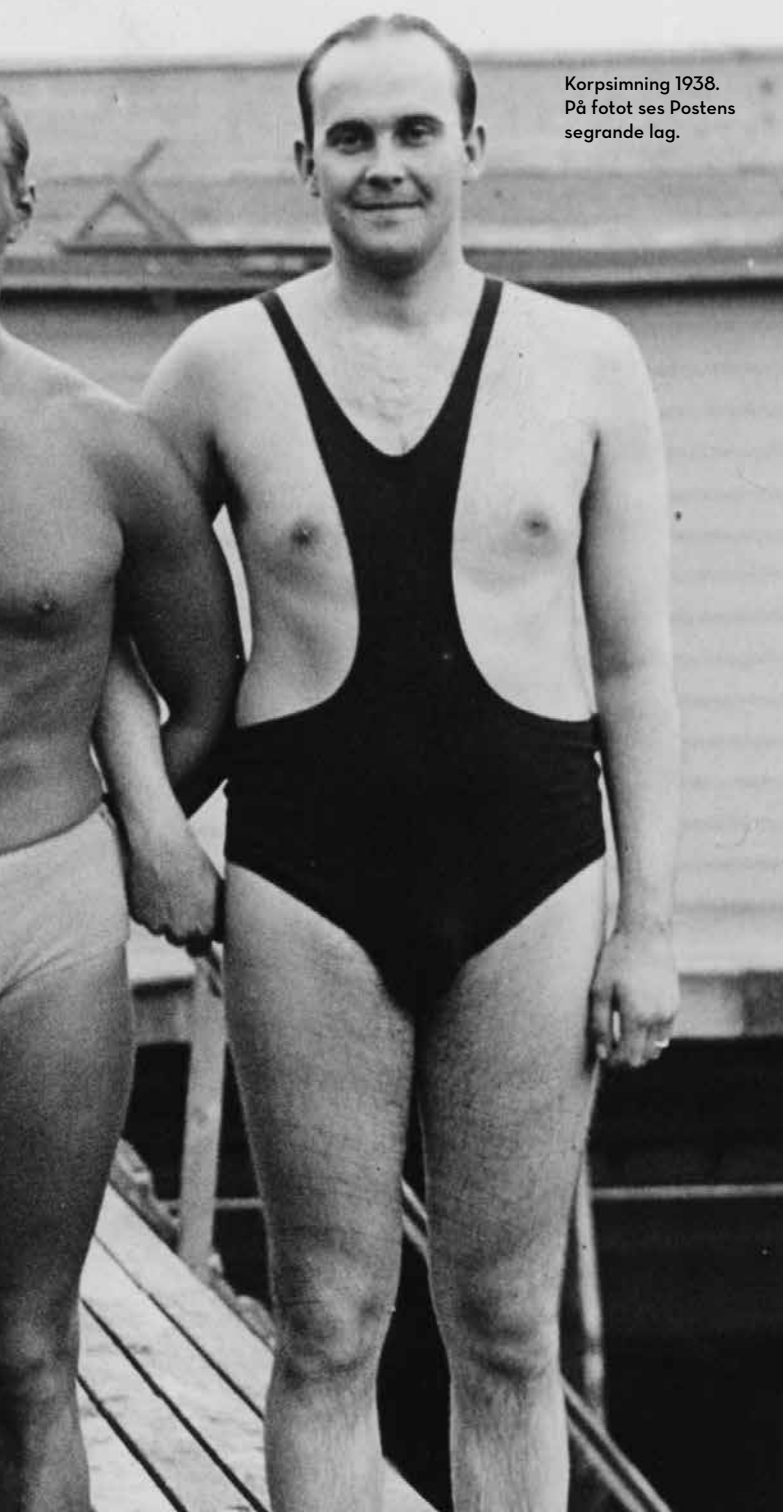
Emy Machnow slog nytt svenskt rekord på 100 meter fritt för damer under Baltiska spelen.

Tävlingar i simhopp från 10-meters trampolinen under Baltiska spelen.

Korpsimning 1938.
På fotot ses Postens
segrande lag.

tävlingarna och stora människoskaror tog sig ut till Ribban under tävlingsdagarna 1914. Sista biten ut till arenan var en 300 meter lång brygga som alla promenerade ut på och man är i efterhand imponerad av hur många människor anläggningen kunde hysa.

De svenska mästerskapen 1919 innebar också ett firande av Malmö Simsällskap och klubbens 50-årsjubileum. Det man som Malmöbo mest gladdes åt under SM-tävlingarna 1919 – var trippeln som simmarna Ture Ågren, Kaj Hansen och Orvar Trolle tog på 100 m fritt. Naturligtvis vanns lagkappen på 4 x 100 m fritt också av Malmö Simsällskap – en tradition som man upprätthöll under många år. Det var runt simmarna i dessa lagkappslag som det moderna svenska frisimmet utvecklades. SM-tävlingarna 1944 blev de sista större simtävlingar som hölls på Ribban. En upprustning av tävlingsdelen av arenan med en kommunal insats på 15 000 kronor borgade för att det skulle bli riktigt fina tävlingar.

1944 års tävlingar hade också lite av jubileumsstämpel över sig. Det var 25 år sedan SM i simning hölls senast i Malmö och arrangörsklubben Malmö Simsällskap firade 75-årsjubileum. Dagarna före tävlingarna var det stormigt runt SM. Ja, stormigt på riktigt. Tång och sjögräs hade välvt in över arenan i en tidig höststorm och man fick lägga mycket tid på att städa upp efter detta innan man kunde komma igång med mästerskapen. Dessutom hölls mästerskapen under brinnande världskrig och det betydde att just SM det året blev till en riktig folkfest. Över 5 000 åskådare sammanlagt och med en toppnotering på 1 700 personer under söndagens tävlingar.

Tävlingsmässigt blev det tre mästerskapsrekord. Ingrid Thafvelin från Eskilstuna stod för det ena. Hemmasimmerskan Marianne Nilsson stod för ett andra – när hon överraskande vann 200 m bröstsim till hemmapublikens stora belåtenhet. Den tredje rekordsimmaren var stockholmskan Kerstin Åkerberg som vann 100 m ryggsim. Denna simmerska har sin egen historia och när man går in och betraktar resultaten från SM i

simning år 2015 finns hon fortfarande överst i resultatlistorna. Nu i åldersklassen 85–89 år, där hon som född 1927 tävlade under dessa rutinerade simmerskors mästerskap. Mycket av simidrotten hade sin grogrund i Stockholm. Men det moderna frisimmet hade sin vagga i Malmö och då på Ribersborgs kallbadhus. Från 1916 och framåt dominerade Malmö Simsällskap frisimmet i lagkapp. Namn som Orvar Trolle, Eskil Lundahl, Kaj Ågren med flera utvecklade den svenska simningen och fick sedan arvtagare i bland annat tvillingarna Borg i Stockholm, Arne och Åke. Men det var på Ribban mellan änder och sjögräs som det moderna frisimmet växte fram i Sverige.

Även om Ribban har varit en tidig form av idrottsarena är det på andra plan som anläggningen varit mer betydelsefull, till exempel som Malmöbornas simskoleeldorado under många år. År 1912 införde Malmö Simsällskap gratis simskola för stadens barn och detta banbrytande initiativ var trots alla punschångor, svenska rekord och kungliga läktarbesök det viktigaste som sim-arenan Ribersborg har stått för. Idag ligger Simarena Malmö där ute i sundet och bara väntar på att någon skall greppa tanken att använda den som idrottsplats igen. Det är inte frågan om hur utan när.

När simsporten försvann från Ribersborgs kallbadhus 1956 följde några år av oviss väntan för det nedgångna kallbadhuset innan byggnaden fick nytt liv som en oas för vinterbadare.

Bastugillet kunde inviga den första bastun på kallbadhuset 1962.

Bo HULTÉN skriver och kommenterar simning i alla upptänkliga sammanhang. SM, EM och VM, 25 World Cup och mycket annat. Simkommentator på Eurosport sedan 90-talet och sedan 2000 utgivare och skribent på webbsidan Simma.nu. Han har ett tidigt förhållande till bad i Öresund med ett första dopp på T-bryggan vid 4 års ålder och sedan bastubad på Kallis fram till studenten. Denna tradition skall återupptas när pensionsålder inträffar.

Simlärarinnan fröken Falk med sina elever uppklädda i nya fina baddräkter inför simpromotionen 1914.